

Dotaz:

Mám pětiletého westíka, je to pes, není kastrovaný. V poslední době při čůrání hodně tlačí, vždy jen upustí pár kapek a přitom kňourá, jakoby bolesti. Včera byla v moči krev, tak jsem se psem šel na vyšetření. Pan doktor udělal rozbor moči a zjistil, že jsou v moči jakési krystaly a zánět. Na rentgenu zjistil kamínky v močovém měchýři a jeden kamínek je prý v močové trubici. Navrhl nám operaci. Jak máme nyní postupovat dál?

Urolity, neboli močové kameny, jsou u psů poměrně častým onemocněním. Kameny se tvoří převážně v močovém měchýři, mnohem vzácněji v ledvinách. Z močového měchýře mohou být drobnější kamínky protlačeny močovou trubicí ven, mohou ovšem také ucpat dolní močové cesty a způsobit velice bolestivé a nebezpečné akutní stavy. Kamínky v moči vznikají, zjednodušeně řečeno, takto: moč postižených pacientů je přesycená minerály. V násleku změny kyselosti moči (pH), dojde ke krystalizaci těchto látek a zároveň k jejich nedostačenému rozpouštění. Velmi často dochází ke změně aciditý moči kvůli infekci močových cest. Tvorba některých druhů kamínků může tedy být přímo výsledkem zánětu. Naopak větší kamínky (nebo jednodivý kámen) mohou vyvolat značné záněty v močovém měchýři mechanickým drážděním sliznice. Minerální složení kamínků je různé na základě různých faktorů při jejich vzniku. Některé druhy kamenů se tvoří zvláště u určitých plemen psů. Plemena u kterých se vyskytují specifické močové kamínky jsou například dalmatínci nebo jezevčáci. Také jiná onemocnění, výživa psa nebo jeho vrozená dispozice mohou zvyšovat pravděpodobnost vzniku močových kamenů. Když jednou dojde ke krystalizaci v moči, rozběhne se řetězová reakce, při níž dochází k dalšímu nabalování krystalů a zvětšování kamínku - pokud nedojde k jeho vypuzení nebo se nezmění příznivé podmínky pro jeho růst. U některých pacientů nacházíme v močovém měchýři jen takzvaný "písek", který je částečně vylučován při močení. Močení je často značně bolestivé. Větší kamínky, které jsou vtlačeny do močové trubice a vzpřímí se uvnitř, vyvolávají nejzávažnější symptomy: pacient není schopen se řádně vymočit, v odkapávací moči nacházíme krev. V pokročilém stádiu obstrukce močových cest může být stav pacienta už velmi vážný, jelikož v následku hromadění moči v ucpaném močovém měchýři dochází ke vztřebávání toxických látek z moči do krve - takzvané uremie. Vzhledem k větší délce a menšímu průměru močové trubice, jsou touto obstruktivní formou onemocnění většinou postiženi psi a jen velmi zřídka feny. Zvířata, u kterých se vytvoří jeden velký nebo několik menších kamenů v močovém měchýři, mohou být případně zcela bez symptomů. Část těchto pacientů se projevuje stejně jako při běžném zánětu dolních močových cest. Během močení vykazují bolestivé reakce, celkové množství moči při častém močení je sníženo. Na základě klinického vyšetření nacházíme bolestivou oblast močového měchýře, větší kameny můžeme i přímo nahmatat jako tvrdé, hrubé útvary. Při cévkování močové trubice můžeme narazit na odpor, pokud je trubice ucpaná kamínkem. Vyšetření moči většinou prokáže zánět, často také bakterie a hlavně krystaly odpovídající typu kamene. Také pH moči naznačuje, o které druhy urolitů by se mohlo jednat. V některých případech je dobré zaslat vzorky moči na bakteriologickou kultivaci, s ohledem na volbu antibiotik při následné terapii. Některé nemoci, které nepřímo vedou ke vzniku močových kamenů je nutno potvrdit hematologickým a biochemickým rozbořem krve. Pro zobrazení kamenů nebo písku je nejužitečnější sonografické vyšetření. Jelikož některé kamínky nelze přímo zobrazit rentgenologickým vyšetřením, je někdy nutné aplikovat pro rentgenologickou diagnózu urolitů do močového měchýře vzduch jako kontrastní médium, případně vzduch dohromady se speciální kontrastní látkou. Kontrastní látky se také využívají při rentgenologické diagnostice ucpané močové trubice. Často není možné, zobrazit rentgenologicky velmi malé kamínky. Sonografie zobrazí v močovém měchýři i jemný písek. U fen a větších plemen psů lze pomocí endoskopie (takzvané cystoskopie) přímo nahlédnout do močových cest a případně kamínky i cystoskopicky odstranit nebo rozdrtit ultrazvukem. Kameny a větší množství písku je většinou nutné odstranit chirurgicky. Menší množství písku je možné "rozpustit" vhodnou dietou, o které ještě bude řeč. Problémy mohou nastat u pevně vzpříčených kamínků v močové trubici. Tyto kamínky někdy není možné vypláchnout z trubice ven. Zde může být dána indikace k takzvané uretostomii, při které vytvoříme chirurgicky trvalý "náhradní" vývod z močové trubice. Chirurgií ovšem terapie nekončí. Bez řešení infekce, která tvorbu samotných kamenů vyvolala a bez striktní speciální diety, nelze očekávat úspěšnou léčbu. Diety hrají, jak při prevenci onemocnění u disponovaných jedinců, tak při pooperační terapii významnou roli. Složením potravy jsme schopni ovlivnit poměr minerálů v moči a její pH. Tím zabráníme dalšímu vzniku většiny typů kamenů. Předpokladem je ovšem přesná diagnóza složení urolitu, kterou provede specializovaná laboratoř. Dá se říci, že na určitý druh kamene existuje určitá dieta. Ty se dají zakoupit jako hotová klinická strava pouze u Vašeho veterináře. Tato dieta může být i doživotní. Některé vzácnější druhy kamenů ovšem nelze ovlivnit potravou a zde je nutno řešit problém v první řadě léčbou základního onemocnění způsobující jejich tvorbu.

MVDr. Jan Hnízdo
www.animalclinic.cz